

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของความเหนื่อยหน่ายกับความคาดหวังในความสำเร็จของอาจารย์พยาบาลกับพยาบาลประจำการ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย(Descriptive Research) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วยพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลขอนแก่น และอาจารย์พยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 96 คน และ 61 คนตามลำดับ รวมกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 157 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสำรวจความเหนื่อยหน่าย โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ได้หาความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงเท่ากับ 0.71 และแบบวัดความคาดหวังในความสำเร็จได้ดัดแปลงจากแบบวัด Expectancy for Success Scale ของ Bobbi Fibel and W.Daniel Hale (1978) เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ได้หาความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงมีค่าเท่ากับ 0.90 การวิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) การทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square test) และการทดสอบที (t-test)

#### ผลการวิจัย

ข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างความเหนื่อยหน่ายกับความคาดหวังในความสำเร็จของพยาบาลประจำการและอาจารย์พยาบาลมีความสัมพันธ์กันในเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความเหนื่อยหน่ายของพยาบาลประจำการและอาจารย์พยาบาลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มพยาบาลประจำการมีคะแนนเฉลี่ยความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานสูงกว่ากลุ่มอาจารย์พยาบาล
3. ความคาดหวังในความสำเร็จของพยาบาลประจำการและอาจารย์พยาบาลไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ระดับการศึกษาของพยาบาลประจำการมีความสัมพันธ์กับความเหนื่อยหน่ายและความคาดหวังในความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

#### อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้พบความสัมพันธ์ระหว่างความเหนื่อยหน่ายกับความคาดหวังในความสำเร็จของพยาบาลทั้งพยาบาลประจำการและอาจารย์เป็นความสัมพันธ์เชิงลบได้ค่า  $r = -.41$  ( $P < .01$ ) และ เมื่อแยกกลุ่มอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการแล้วพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติเช่นเดียวกันคือมีค่า  $r = -.36$  และ  $-.44$  เป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ อาจกล่าวได้ว่าถ้าพยาบาลมีความเหนื่อยหน่ายสูงความคาดหวังในความสำเร็จจะต่ำลงและมีความเหนื่อยหน่ายต่ำความคาดหวังในความสำเร็จจะสูงซึ่งตัวแปรทั้งสองนี้ยังไม่มีผู้สนใจศึกษาอาจเป็นแนวทางในการนำไปการศึกษาวิจัยต่อไป เพราะถ้าความคาดหวังในความสำเร็จเป็นสิ่งที่จะทำให้พยาบาลสามารถปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องส่งเสริมทำให้เพิ่มขึ้น เพื่อให้ความเหนื่อยหน่ายลดลงจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ความเหนื่อยหน่ายของพยาบาลประจำการและอาจารย์พยาบาลพบว่ามีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กลุ่มพยาบาลประจำการมีความเหนื่อยหน่ายสูงกว่าอาจารย์พยาบาล ข้อค้นพบนี้อาจเป็นข้อสังเกตได้ว่าทั้งสองกลุ่มในวิชาชีพพยาบาลแต่ลักษณะงานที่มีส่วนแตกต่างกันมีความเหนื่อยหน่ายทั้งสองกลุ่มแต่พยาบาลประจำการต้องทำงานบริการกับผู้ป่วย ความเหนื่อยหน่ายที่เกิดขึ้นในฐานะปฏิบัติในหอผู้ป่วยย่อมก่อให้เกิดความเหนื่อยหน่ายสูงกว่าอาจารย์พยาบาล ผู้รับผิดชอบงานด้านการสอน งานวิจัย งานบริหาร ซึ่งมีหลายบทบาททำให้เกิดบทบาทที่ขัดแย้ง ทำให้เกิดความเหนื่อยหน่ายเช่นเดียวกัน (Lambert, C.E และ Lambert, V.A. 1988) แต่ในการศึกษานี้พบว่าความเหนื่อยหน่ายมีระดับคะแนนต่ำกว่าพยาบาลประจำการ ถ้าจะพิจารณาตัวแปรที่สำคัญในเรื่องความเหนื่อยหน่ายแล้วจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความเหนื่อยหน่ายในกลุ่มพยาบาลประจำการ ซึ่งพยาบาลประจำการมีระดับการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรและระดับปริญญาตรีและส่วนใหญ่เป็นระดับปริญญาตรีแต่กลุ่มอาจารย์พยาบาลระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความเหนื่อยหน่ายในกลุ่มอาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่ระดับการศึกษาของอาจารย์พยาบาลเป็นระดับปริญญาโท ส่วนน้อยเป็นระดับปริญญาตรีและ เอก

ในการศึกษาตัวแปรความคาดหวังในความสำเร็จของพยาบาล 2 กลุ่ม กลุ่มพยาบาลประจำการและกลุ่มอาจารย์พยาบาลพบความคาดหวังในความสำเร็จไม่แตกต่างกัน นับได้ว่าเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า แม้พยาบาลประจำการจะมีความเหนื่อยหน่ายสูงกว่าอาจารย์พยาบาลก็ตามแต่ความคาดหวังในความสำเร็จยังมีอยู่ไม่ต่างจากอาจารย์พยาบาล ก็อาจกล่าวได้ว่าพยาบาลประจำการจะเป็นผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้ แม้ว่าจะระดับการศึกษาส่วนใหญ่ของพยาบาลประจำการอยู่ในระดับปริญญาตรี ก็จะเป็นผู้ที่ช่วยทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายได้ถ้ามีความคาดหวังในความสำเร็จอยู่

ตัวแปรส่วนบุคคลที่พบว่ามีสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญคือระดับการศึกษาของพยาบาลประจำการที่มีความสัมพันธ์กับความเหนื่อยหน่ายและความคาดหวังในความสำเร็จ เห็นได้ว่าการศึกษามีการศึกษาของ Keane, A และคณะ (1986) ได้พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความเหนื่อยหน่ายซึ่งได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างพยาบาลที่สำเร็จอนุปริญญาตรีกับปริญญา เช่นเดียวกัน อาจกล่าวได้ว่า วุฒิการศึกษาเป็นตัวแปรที่น่าสนใจศึกษาความเหนื่อยหน่ายของพยาบาลกับระดับการศึกษาต่าง ๆ ว่า กลุ่มใดมีความเหนื่อยหน่ายมากน้อยอย่างไร และปัจจัยอะไรทำให้เกิดความเหนื่อยหน่ายมากหรือน้อย โดยต้องอาศัย

การศึกษาโดยเจาะลึกเพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขป้องกันสาเหตุของความเหนื่อยหน่ายของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลต่อไป

ในการศึกษานี้กลุ่มตัวอย่างของพยาบาลประจำการและอาจารย์พยาบาลเป็นกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาเฉพาะเท่านั้น ถ้าศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจากอาจารย์พยาบาลหลายแห่งพยาบาลประจำการจากโรงพยาบาลต่าง ๆ ก็อาจช่วยพิสูจน์ข้อค้นพบเกี่ยวกับความเหนื่อยหน่ายของพยาบาลและความคาดหวังในความสำเร็จของพยาบาลทั้งที่ปฏิบัติงานพยาบาลและอาจารย์พยาบาลและนอกจากนั้นอาจทำการศึกษาถึงสาเหตุ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเหนื่อยหน่ายของพยาบาลทั้งสองกลุ่มที่เป็นปัจจัยที่สำคัญ นำไปสู่การเปลี่ยนงานหรือออกจากวิชาชีพ

#### ข้อเสนอแนะ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาอาจเป็นพยาบาลจากโรงพยาบาลหลายแห่ง และอาจารย์พยาบาลจากหลายสถาบัน
2. วิธีการเก็บข้อมูลอาจสัมภาษณ์ร่วมกับแบบสอบถามในเรื่องความเหนื่อยหน่ายและความคาดหวังในความสำเร็จ
3. ส่งเสริมให้มีการลดความเหนื่อยหน่ายในพยาบาลประจำการโดยฝ่ายการพยาบาลมีการปรับปรุงหากกลยุทธ์ในการลดความเหนื่อยหน่ายของพยาบาล
4. สนับสนุนให้พยาบาลประจำการมีการศึกษาต่อเนื่องให้มีระดับความรู้ที่สูงขึ้นอาจช่วยให้อาจารย์พยาบาลเหนื่อยหน่ายลดลง
5. ศึกษาค้นคว้า ในเรื่องความเหนื่อยหน่ายกับการปฏิบัติงานพยาบาลของงานพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลต่าง ๆ